

ГНІЗДУВАННЯ ЄГИПЕТСЬКОЇ ЧАПЛИ (*BUBULCUS IBIS*) У ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

З.О. Петрович¹, К.О. Редінов^{1,2}

¹ Регіональний ландшафтний парк «Кінбурнська коса»; вул. Торгова, 23а, м. Очаків, Миколаївська обл., 57508, Україна
Regional Landscape Park «Kinburnska Spit»; Torhova str. 23a, Ochakiv, Mykolayiv region, 57508, Ukraine

² Національний природний парк «Білобережжя Святослава»; вул. Лоцманська, 18, м. Очаків, Миколаївська обл., 57508, Україна
National Park «Biloberezhzha Svyatoslava»; Lotsmanska str. 18, Ochakiv, Mykolayiv region, 57508, Ukraine

✉ З.О. Петрович (Z.O. Petrovich), e-mail: zenpet@ukr.net; Зіновій Петрович <https://orcid.org/0000-0003-4700-5039>;

 Konstantin Redinov <https://orcid.org/0000-0003-4903-3586>;

Breeding of the Cattle Egret (*Bubulcus ibis*) in Kherson region (South Ukraine). - Z.O. Petrovich, K.A. Redinov. - *Berkut*. 30 (1). 2021. - Until recently, the Cattle Egret was known in Ukraine as a rare vagrant bird. In 2016–2017 a pair nested near the village of Voyinka in the AR Crimea. We found a mixed colony of herons with 4 nests of Cattle Egrets in the southern part of Kherson region on 26.06.2021. There were 2 or 3 nestlings in these nests. This colony is located in 47 km to the north-west from mentioned breeding site of the species in the Crimea and is the first confirmed case of nesting of Cattle Egret on the mainland of Ukraine. [Ukrainian].

Key words: South Ukraine, fauna, distribution, breeding, expansion.

Єгипетська чапля до недавнього часу була відома в Україні лише як рідкісний залітний птах. У 2016–2017 рр. спостерігали гніздування пари біля с. Воїнка Красноперекоського району в АР Крим. Нами 25.06.2021 р. в околицях с. Гаврилівка Друга Каховського району виявлено змішану колонію чапель на деревах, у якій було 4 гнізда єгипетської чаплі з пташенятами. Ця колонія знаходиться за 47 км на північний захід від відомого місця гніздування виду на Кримському п-ові та є першим доведеним фактом гніздування єгипетської чаплі на материковій частині України.

Ключові слова: Південна Україна, фауна, поширення, розмноження, розселення.

В Україні єгипетська чапля (*Bubulcus ibis*) донедавна мала статус залітного виду (Смогоржевський, 1979; Grishchenko, 2004; Фесенко, Бокотей, 2007 та ін.). Починаючи з 2010-х рр. кількість реєстрацій частішає, а їх географія розширюється, хоча й залишається обмеженою Азово-Чорноморським регіоном та Кримським п-овом (Гринченко и др., 2017; Кучеренко та ін., 2018; Дядичева и др., 2021; Кужель, Кужель, 2021). На сайті «Птахи України» розміщені фото й інформація про наступні зустрічі єгипетських чапель до середини 2021 р.¹: 26.05.2017 р. – о. Єрмаків, дельта Дунаю – 1 ос. (М. Яковлев); 16.07.2017 р. – Північний Крим – гніздова пара із пташенятами (Т. Жеребцова); 25.11.2018 р. – р. Велика Ріпіда, оз. Кугурлуй, Ізмаїльський р-н – 1 ос. (Ю. Кодруль, К. Пилипюк); 30.04.2019 р. – Запорізька область, околиці с. Радивонівка – 1 ос. (В. Попенко); 11.06.2019 р. – Миколаївська

область, Кінбурнська коса, с. Покровка – 1 ос. (African & Tagila); 11.05.2020 р. – Донецька область, с. Георгіївка – 2 ос. (Сім'я Кужель); 12.07.2020 р. – Одеська область, дельта Дністра, околиці с. Маяки – 1 ос. (О. Шеремет); 8.08.2020 р. – Херсонська область, біля с. Ставки – 6 ос. (Є. Чернолев); 9.08.2020 р. – Херсонська область, біля с. Ставки – 4 ос. (М. Змієвський); 12.09.2020 р. – Херсонська область, с. Олександрівка – 1 ос. (О. Сапуга, В. Руденко); 26.05.2021 р. – Одеська область, дельта Дунаю, с. Ліски – 1 ос. (Ю. Кодруль).

Поява єгипетської чаплі в Україні та збільшення кількості реєстрацій є наслідком розширення її ареалу (Stamp, Simmons, 1977; Нанкинов, 1998; Джамирзоев, 2011; Гринченко и др., 2017; Кучеренко та ін., 2018 та ін.). Чисельність виду в Європі зростає (BirdLife International, 2021).

Фото. 1. Єгипетські чаплі в колонії біля с. Гаврилівка Друга. 25.06.2021 р., Каховський район.

Тут і далі фото З.О. Петровича.
Photo 1. Cattle Egrets in the colony.

Фото. 2. Єгипетська чапля в колонії використовує сусіднє гніздо як присаду. 25.06.2021 р., Каховський район.

Photo 2. Cattle Egret in the colony uses a neighbouring nest as a roost.

¹ <https://uabirds.org/v2taxgal.php?s=23&l=ru&p=0>

Фото. 3. Пташенята єгипетської чаплі у гнізді. 25.06.2021 р., Каховський район.
Photo 3. Nestlings of the Cattle Egret in the nest.

Гніздування єгипетської чаплі у Криму вперше відмічено у 2016 р. Пара птахів розмножувалась у полівидовій колонії чапель на деревах біля с. Воїнка Красноперекопського району АР Крим (Гринченко і др., 2017). У наступному році тут теж гніздилася пара єгипетських чапель, а у 2018 р. колонії там не було взагалі (Кучеренко та ін., 2018). Інших даних про гніздування виду в межах України немає, лише припускається розмноження на о. Єрмаков у Дунайському біосферному заповіднику (Гринченко і др., 2017; М.В. Яковлев, особ. повід.).

25.06.2021 р. нами в околицях с. Гаврилівка Друга Каховського (раніше – Каланчацького) району виявлено змішану колонію чапель на деревах, у якій облікували 4 пари єгипетської чаплі (фото 1–2). У гніздах було по двоє ($n = 2$) та троє (2) пташенят, майже злетків (фото 3). Від пташенят малої білої чаплі (*Egretta garzetta*) пташенята єгипетської відрізняються світлішими та масивнішими дзьобами зі світлою плямою в кінці. Гнізда розташовувалися на маслинках вузьколистих (*Elaeagnus angustifolia*) на висоті 3–4 м в середніх частинах крон. У колонії також

гніздилися кваки (*Nycticorax nycticorax*) – близько 15 пар та малі білі чаплі – близько 20 пар.

У післягніздовий період 2020 р. в районі розташування цієї колонії дорослих та молодих єгипетських чапель протягом серпня – вересня неодноразово фотографували бьордвочери¹, що вказує на вірогідність гніздування виду там і раніше.

Виявлена нами колонія чапель знаходиться за 47 км на північний захід від виявленого раніше місця гніздування виду на Кримському п-ові та є першим доведеним фактом гніздування єгипетської чаплі на материковій частині України.

ЛІТЕРАТУРА

- Гринченко А.Б., Щеголев И.В., Настаченко А.С. (2017): О гнездовании египетской цапли (*Bubulcus ibis*) на Крымском полуострове. - Ави-фауна України. 8: 48-51.
- Джамирзоев Г.С. (2011): Египетская цапля. - Птицы России и сопредельных регионов. Пеликанообразные, Аистообразные, Фламингообразные. М.: КМК. 265-276.
- Дядичева Е.А., Андрющенко Ю.А., Бронсков А.И. и др. (2021): Результаты наблюдений птиц Красной книги Украины в Северо-Западном Приазовье в весенне-летний период 2019 года. - Сучасні дослідження птахів України. Мелітополь: ВПЦ «Люкс». 58-66.
- Кужель В.К., Кужель К.В. (2021): Зустрічі птахів, які занесені до Червоної книги України та Донецької області, на території Великоновосілківського р-ну Донецької області. - Сучасні дослідження птахів України. Мелітополь: ВПЦ «Люкс». 78-85.
- Кучеренко В.М., Прокопенко С.П., Жеребцова Т.А., Жеребцов Д.Ю. (2018): Сучасний статус єгипетської чаплі (*Bubulcus ibis*) на Кримському півострові. - Беркут. 27 (1): 68-69.
- Нанкинов Д.Н. (1998): Расселение и миграции египетской цапли. - Беркут. 7 (1-2): 19-24.
- Смогоржевський Л.О. (1979): Фауна України. 5. Птахи. К.: Наукова думка. 1: 1-188.
- Фесенко Г.В., Бокотей А.А. (2007): Анотований список українських наукових назв птахів фауни України (з характеристикою статусу видів). К. – Львів. 1-111.
- BirdLife International (2021): European Red List of Birds. Luxembourg: Publications Office of the European Union. 1-52.
- Cramp S., Simmons K. (eds.) (1977): Birds of Europe, the Middle East and North Africa. Vol. 1. Ostrich to Ducks. Oxford Univ. Press. 1-722.
- Grishchenko V. (2004): Checklist of the birds of Ukraine. - Беркут. 13 (2): 141-154.